Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 133. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 13, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 13-го ЛИПНЯ 1996 р. Ч. 133. РІК CIII.

Виборча комісія не зареєструвала рухівського кандидата

Київ. — Після трьохмісячних зволікань, Центральна виборча комісія з виборів народних депутатів України визнала недійсними результати виборів до Верховної Ради у Левандівській окрузі Львова, що відбулися 7-го квітня. За це проголосували 9 з 14 присутніх на засіданні членів комісії.

Формальною підставою для такого рішення стали чисельні порушення, виявлені напередодні та під час виборів. Проте голова Народного Руху України В'ячеслав Чорновіл вважає це рішення "відвертою політичною розправою". Комісія, за його словами, "виконала замовлення Мороза і Ткаченка — не пропустити Ольгу Колінько до парляменту".

Заступник генерального прокурора України О. Колінько, яка за підтримкою Руху кандидувала у Левандівській окрузі, висунула два роки тому серйозні звинувачення у корупції проти голови Верховної Ради Олександра Мороза та його заступника Олександра Ткаченка. Справа, однак, закінчилася зняттям генерального прокурора В. Дацюка, а сама О. Колінько попала в неласку.

В. Чорновіл підкреслює, що різного роду порушення можна знайти, якщо захотіти, практично в усіх виборчих округах, проте саме у Львові ці порушення визнано суттєвими, тобто такими, що "вплинули на результат виборів". Останнє твердження є сміховинним, оскільки О. Колінько отримала понад 70 відсотків голосів, далеко випередивши всіх своїх суперників. На знак протесту представники Руху розпочали пікетування Центральної виборчої комісії.

МІНІСТРОМ ОБОРОНИ ПРИЗНАЧЕНО О. КУЗЬМУКА

Київ. — Всупереч передбаченням спостерігачів, Президент Леонід Кучма призначив 11-го липня міністром оборони маловідомого генерал-лейтенанта Олександра Кузьмука, колишнього командувача Національної Гвардії України.

Сорокадворічний О. Кузьмук став четвертим міністром оборони незалежної України після Костянтина Морозова, Віталія Радецького і звільненого три дні перед тим Валерія Шмарова.

Критерієм обрання, за повідомленням агентства Ройтерс, послужила, очевидно, репутація О. Кузьмука як компетентного офіцера, який успішно дав раду з довіреним йому військовим експериментом. Про подробиці експерименту не повідомляють. Відомо, що О. Кузьмук свого часу служив одним із командувачів українського війська в Криму.

Новопризначеного міністра Л. Кучма представив колегії Міністерства Оборони, серед якої О. Кузьмук виглядає „чужим", згідно з газетою „Вечірній Київ".

(Закінчення на стор. 4)

Б. Нетаняґу відвідує ЗСА

Вашінгтон. — Прем'єр-міністер Ізраїля Беньямін Нетаняґу виступив перед членами Конгресу у Вашінгтоні і запевнив, що його країна не має з жодною арабською державою таких проблем, які не можна було б розв'язати у мирний спосіб.

Разом з тим Б. Нетаняґу підкреслив, що надійний мир на Близькому Сході є неможливим аж до того часу, поки арабські країни заохочуватимуть терористів, з вини яких ллється невинна кров ізраїльських громадян. Як відомо, уряд Шімона Переза і покійного Іцака Рабіна вважав, що припинення мирного процесу через напади терористів вигідне передусім для самих терористів. З приходом до влади Б. Нетаняґу запанувала інша точка зору: мовляв, якщо це справжній мир, то він має бути миром для всіх — і для арабів, і для ізраїльтян.

Б. Нетаняґу у своєму виступі добре радив арабським лідерам дбати про розвиток демократії і про запевнення рівности для всіх релігій. Він також закликав всі країни приєднатися до З'єднаних Стейтів Америки у їхній послідовній боротьбі за обмеження ядерних арсеналів.У зв'язку з цим прем'єр Ізраїля нагадав про небезпечні спроби Ірану та Іраку здійснити власні ядерні програми.

Однак коли Б. Нетаняґу заторкнув тему Єрусалиму, то голос його став твердим і рішучим. „Ніколи, ніколи Єрусалим не буде поділений", — сказав ізраїльський керівник.

Присутнім не могло не сподобатися запевнення Б. Нетаняґу, що його країна у процесі дальшого розвитку потребуватиме від ЗСА все меншої економічної і фінансової допомоги.

Агентство Ассошіейтед Пресс, покликуючись на

(Закінчення на стор. 4)

Росія знову ламає дане слово

Москва. — У своїй передвиборчій кампанії, кандидат на президента Російської Федерації Борис Єльцин обіцяв виборцям закінчити спустошливу війну в Чечні.

Одначе, всього тиждень після своєї виборчої перемоги, російські війська у Чечні, незважаючи на існуючий договір про перемир'я та закінчення воєнних дій, у середу, 10-го липня, вчинили один із найжорстокіших військових нападів у цьому регіоні. Місцеві офіційні чинники повідомили, що кілька десяток цивільних осіб убито під час бомбардування двох чеченських сіл, віддалених всього 20 миль на південь від Ґрозного, чеченської столиці.

Провідник чеченських повстанців Зелімхан Яндербієв, який тому шість тижнів здивував світ, появившися поруч Б. Єльцина у Кремлі, щоб підписати договір перемир'я, минулої середи був наражений на небезку, коли російські воєнні літаки почали бомбардувати його головну квартиру незважаючи на договір.

Навіть скептики почали міняти свою думку, коли Б. Єльцин призначив колишнього генерала Александра Лєбєдя, найбільшого критика чеченського конфлікту, на свого радника з питань національної безпеки. Проте, навіть він ніяк не може пояснити цієї брутальної поведінки російських військ у Чечні, зі здобуттям нового становища починає міняти думку та на взір свого шефа давати вимінаючі відповіді. Закордонним кореспондентам він каже, що не має нічого проти того щоб Чечня стала окремою державою, а місцевим журналістам твердить, що не має логічности в тому, щоб Чечня відокремилась від Росії. Але на тему новорозпочатих боєвих дій у Чечні не коментує ні переобраний президент Б. Єльцин, ані А. Лєбєдь.

Л. Кучма взяв участь у вершинній конференції

Зальцбурґ, Австрія. — Президент України Леонід Кучма 7—8-го липня відвідав Австрію, де взяв участь в еконо-мічній вершинній конфе-ренції країн Центральної та Східної Европи, що відбулася в Зальцбурґу. Зустріч організовала провідна неформальна міжнародна організація з найвищим світовим престижем "Світовий Економічний форум".

Президент України поїхав у Зальцбурґ і взяв участь у зустрічі на запрошення президента Австрії Томаса Квестеля. Це перший виїзд за кордон Л. Кучми після ухвалення Конституції, отож він отримав багато привітань, а президент Австрії сказав, що "Україна на цій зустрічі має першочергове значення".

Керівники 11-ох держав вирішували проблеми економічної інтеґрації та питання про прийняття нових членів до Европейського союзу. Одні пропонували прийняти нових членів а вже тоді підіймати їхню економіку, інші вважали навпаки, ще інші радили взагалі не поспішати з прийняттям нових членів. Одностайними виявилися думки про необхідність будувати єдину за політичними і економічними поглядами Европу. В контексті економіки розглянуто питання загальноевропейської безпеки.

Виступивши на зустрічі, Л. Кучма виклав власне бачення інтеґраційних процесів в Европі, ролі та місця України в них. Він знову привернув увагу керівників европейських країн до ініціятиви України з приводу створення в реґіоні без'ядерної зони. Український Президент пропонував забезпечити таке зовнішнє оточення, яке виключало б можливість виникнення кризових ситуацій, міждержавного напруження, не кажучи вже про збройний конфлікт. За його словами, Україна має моральне право порушувати питання про неприпустимість розміщення ядерної зброї на території нових членів НАТО.

Виступ Президента Кучми у Зальцбурґу зараховано як проголошення офіційного погляду України на західноевропейські процеси і власне бачення місця України у цьому процесі. Учасники зустрічі підтвердили бажаність української присутности в

(Закінчення на стор. 3)

Усунення В. Шмарова є „димовою завісою"

Київ. — Газета „Вечірній Київ", програвши 9-го липня судову справу проти Валерія Шмарова, пише, що його звільнення з посту міністра оборони день перед тим є „димовою завісою", за якою ховаються справжні проблеми української армії.

„Образно кажучи, 'Вечірка' у цій справі вигорнула з хати велику купу сміття, а тепер дехто хотів би переконати всіх нас, що на 'совку' — один Шмаров, який, мовляв, у всьому і винен", — пише газета в числі з 11-го липня. На думку часопису, з усуненням міністра оборони проблеми української армії, які вона порушувала на своїх шпальтах, не зникають.

Як відомо, секретар Ради національної безпеки В. Горбулін, пояснюючи причини резиґнації міністра оборони, сказав, що головна помилка В. Шмарова в тому, що "він,

(Закінчення на стор. 3)

Несправність термометра зумовила ядерний випадок

Київ. — Дефективний термометр спричинив зупинку помпи на одному з реакторів Запорізької АЕС, проте витікання радіяції не було, повідомило агентство Ройтерс, покликаючись на українських урядовців.

За міжнародною скалею ядерних інцидентів від нуля до семи ступнів, цей випадок оцінюється в один ступень. Проте здоров'ю працівників станції і довкіллю він не загрожував, сказано у заяві представників ядерної енергетики. Помпу замінено.

Тепер в Україні на шістьох з 15 реакторів відбувається ремонт, в тому числі на двох з шести бльоків ЗАЕС потужністю 1,000 меґаватт.

Минулого тижня невелике витікання радіяції на Чорнобильській АЕС змусило міністра довкілля Юрія Костенка визнати, що рівень техніки безпеки на атомних електростанціях упав. Він також сказав, що Захід повинен конкретизувати форми допомоги у закритті ЧАЕС до 2000 року.

Уряд також прийняв закон, за яким на підприємства, які порушують норми ядерної безпеки, накладається кара 5,000 мінімальних заробітних платень.

Американський хірург отримав український диплом

Київ. — Тут в Інституті серцево-судинної хірургії вручено диплом першого закордонного члена Академії Медичних Наук України відомому американському хірургові Дентонові Кулі. У свої 75 років американський лікар продовжує робити щоденно по 10 успішних операцій серця. Першу імплантацію серця він здійснив 1969 року.

Один з його перших учнів, український професор-кардіохірург Геннадій Книшов сьогодні очолює Інститут серцево-судинної хірургії Академії Медичних Наук України. Він і запросив американського гостя в Україну. Напередодні вручення диплому американський професор провів у київській клініці напружений робочий день.

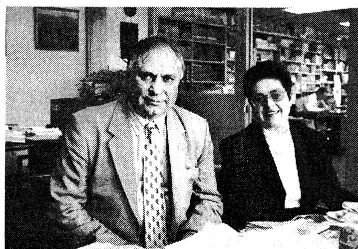
Наступного ранку, оглянувши післяопераційних хворих, Д. Кулі виступив на конференції з півторагодинною лекцією "Хірургічне лікування вроджених вад серця". Професор поділився досвідом своїх американських колег із Тексаського інституту серця, де самих лише операцій з пересадки серця зроблено понад 600.

Ми можемо усі читати „Вечірній Київ"

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Своє коротке перебування в ЗСА на запрошення ООЧСУ і участь у з'їзді, як також у відвідинах декількох великих українських осередків як Клівленд, Чикаго, Дітройт, — головний редактор „Вечірнього Києва" Віталій Карпенко використав також те, щоб відвідати редакції „Українського Тижневика" і „Свободи" та поділитися своїми переживаннями, своїми проблемами і успіхами.

— Яка ціль була вашої поїздки та теми ваших доповідей?

— Я говорив про політичне питання сьогоднішньої України, а, розуміється, усіх моїх слухачів цікавила особливо справа нашого судового процесу з міністром оборони Валерієм Шмаровим.

В. Карпенко з дружиною в редакції „Свободи"

— Як ви оцінюєте справу проти „Вечірнього Києва", яка тепер стала дуже голосна, з уваги на особу позовника?

— Мусите знати, що це не перший процес проти нашої газети. Тепер таких маємо аж шість і в більшості позовниками проти „Вечірнього Києва" є офіційні особи, як ось, наприклад, посадник міста Києва Леонід Косаківський, співробітники Мініс-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

СХВАЛЕНО ПРОГРАМУ АНТАРКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

КИЇВ. — Уряд затвердив державну програму досліджень України в Антарктиці. Ця програма є частиною Національної програми досліджень і використання ресурсів Азово-Чорноморського басейну та інших реґіонів світового океану на період до 2000 року.

ГЕНЕРАЛ — НЕ ПОЛІТИК

КИЇВ. — Керівники УНА-УНСО оприлюднили заяву з приводу політичної діяльности начальника Генерального штабу Міністерства Оборони України Олександра Затинайка. Йдеться про запропонований генералом законопроєкт , у якому передбачено тотальну мілітаризацію суспільства, за допомогою якої військові чиновники зможуть грабувати державну скарбницю, а військові комісаріяти дістануть право заганяти молодь до війська. УНА-УНСО звертає увагу громадськости, що це вже другий законопроєкт, підготований генералом Затинайком, і закликає українських парляментаристів покласти край політичній діяльності начальника Генерального штабу.

С. ГОЛОВАТИЙ ЗУСТРІВСЯ З АМБАСАДОРОМ НІМЕЧЧИНИ

КИЇВ. — У Міністерстві Юстиції України відбулася зустріч міністра Сергія Головатого з амбасадором Німеччини Еберхом Гайкеном на прохання останнього. Амбасадор привітав міністра з новою Конституцією України і підтримав його рішення скласти уповноваження депутата Верховної Ради, але зауважив, що німецькі закони дозволяють міністрам бути членами парляменту. З огляду на реформування українських владних структур, С. Головатий та Е.Гайкен висловили зацікавленість у співпраці на правовому полі обох країн на державному рівні. Досі така співпраця була переважно між громадськими організаціями.

ДЕМОГРАФІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПОГІРШУЮТЬСЯ

КИЇВ. — Хоч смертність у Києві, як і по всій Україні, перевищує в останні роки народжуваність, населення столиці зростає щороку приблизно на один відсоток за рахунок міграції. Якщо 1985 року в Україні на 1,000 мешканців припадало 8.2 смертей, то торік — 11.5. Натомість кількість народжень упала з 15.6 на кожну тисячу мешканців до 8.0. Середня тривалість життя знизилася серед жінок від 74.5 років до 72.4; серед чоловіків — від 68.6 років до 62.4. Найпоширенішою причиною смертей є серцево-судинні захворювання — 40 відсотків, нещасні випадки — 29 відс.; злоякісні пухлини — 14 відс. Погіршення демографічних показників пояснюється загальним падінням рівня життя у країні.

ВАНДАЛІЗМ, ЩО ПОЄДНУЄТЬСЯ З БІЗНЕСОМ

ЖИТОМИР. — Місцеві вандали в оригінальний спосіб відзначили 30-ліття перших вінд у місті. За три дні вони зіпсували 55 вінд у високих будинках, познімавши з підйомних машин усі деталі з кольорових металів, зокрема з міді. На відміну від західнього, український вандалізм має виразно економічне підґрунтя — кольорові метали, як правило, вивозять за кордон і продають за валюту. "Бізнесмени" цього ґатунку дійшли вже до викрадення залізничних шпал, м'яких сидінь на транспорті і навіть металевих кутиків, за допомогою яких електричні вежі є прикріплені гайками до бетонних фундаментів.

НА ЩАСТЯ, В УКРАЇНІ АВТ НЕ ТАК БАГАТО, ЯК В ЕВРОПІ ТА ЗСА

КИЇВ. — Посідаючи одне з останніх місць в Европі за кількістю автомобілів на душу населення, Україна впевнено веде за кількістю дорожніх аварій. Торік тут загинуло в автах 130 осіб і ще 754 потрапили до лікарень. Смертність на українських дорогах у 3-9 разів вища, ніж у країнах Европейського союзу. На 100 поранених в Україні гине 18 осіб, тим часом як у ЗСА — 1.3, в Англії — 1.7, у Німеччині — 2.2, Словаччині — 4.5. Головною причиною цього є не лише погані дороги, а й низька якість совєтських і перестарілих західніх авт.

КИЯНИ НЕ ПОДІЛЯЮТЬ СТАВЛЕННЯ УРЯДУ ДО "БЛОШИНИХ" БАЗАРІВ

КИЇВ. — У зв'язку з наступом Уряду на дрібних торговців, соціологічна служба Соціс-Геллап вирішила з'ясувати ставлення киян до так званих "блошиних" базарів. Виявляється, їхніми послугами користується 69 відсотків опитаних, у тому числі 30 відс. користується дуже часто. Позитивне ставлення до базарів дещо переважує негативне — 33 відс. проти 26, тим часом як решта опитаних ставиться до них невтрально або не має певної думки. Опоненти "блошиних" базарів вважають, що вони погіршують санітарно-гігієнічні умови, заважають рухові на вулицях, полегшують продаж крадених речей та низькоякісних товарів. Натомість прихильники захищають базари тому, що ціни на них переважно нижчі, як у крамницях; придбати на них можна майже все необхідне, не гаючи спеціяльно часу на закупи; пенсіонери і безробітні мають змогу завдяки цим базарам якось зводити кінці з кінцями. Як наслідок — лише 33 відс. опитаних підтримують рішення органів влади про закриття "блошиних" базарів, тим часом як 54 відс. — проти. А головне — проти подібних адміністративних рішень виступають підставові закони економіки, згідно з якими "блошині" базари існуватимуть доти, доки на них буде попит.

В АМЕРИЦІ

КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ „Ґалілео" вперше на своєму міжпросторному шляху мав близьку зустріч з найбільшим супутником Юпітера, Ґенемидом і передав на землю цікаві спостереження цього найбільшого місяця сонячної системи, що в багатьох випадках поводиться як окрема плянета. Ґенемид за площею є більшим як плянета Меркурій та виявляється без будь-яких познак життя, покритий льодом і з темними плямами космічного засмічення. Світлини зроблені апаратами Ґалілео показують, що поверхня Ґенемида є зморщеною з глибокими западинами, що вказує на присутність тих самих динамічних сил, які порушують континенти та спричинюють землетруси.

У СВІТІ

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ у Ванкувері почала працю міжнародна конференція в питаннях боротьби з АІДС. Напередодні Світова організація охорони здоров'я і Програма ООН щодо АІДС повідомили, що від часу виникнення епідемії вірусом уражено до 28 мільйонів осіб — 14.9 млн. чоловіків, 10.5 млн. жінок і 2.4 млн. дітей. З цієї загальної кількости померли 5.8 млн. осіб, з них — 2.6 млн. чоловіків. Спеціялісти стверджують, що кожного дня АІДС уражує до 8,500 осіб. Найбільше постраждала від „чуми XX сторіччя" Африка, від 1981 року тамналічується 19 млн. хворих. Далі йдуть південна і південно-східна Азія — 5 млн. осіб, Західня Европа — 640,000, Східня Европа і колишні республіки СССР — 31,000.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Гарбуз Клінтонові від ізраїльського свата

Про те, що між Америкою та Ізраїлем від самих початків його існування (14-го травня1948 року) тривають близькі стосунки, ні в кого немає сумнів, бо про це свідчить довголітній факт, зокрема в ділянках матеріяльної, дорадчої та фінансової допомоги. Чимало допомагає у цих своєрідних гармонійних відносинах обидвох країн і те, що велика кількість американців жидівського походження, завдяки своїй наполегливості та послідовній праці, перебувають на відповідальних становищах різних царин американського життя і тим самим мають можливості використовувати свої дорадчі голоси там і тоді, де та коли їх потрібно у користь Ізраїля. Не можна оминути і того, що Ізраїль також являється найбільшим союзником ЗСА на Близькому Сході, а з тим і до певної міри запорукою можливих політичних впливів у цьому регіоні.

ЗСА, котрі від 1776 року стали для цілого світу прикладом успішности змагань за особисту та народну волю, впродовж понад 200 років намагаються переконати інших, що демократична система виправдала себе. Хоч це не завжди має успіх, але почата добра справа продовжується до нині.

Коли мова про Ізраїль, то вже від самих початків його буття Америка намагається знайти можливості мирного співжиття між Ізраїлем та його арабськими сусідами. Конкретніше за цю справу взявся у кінці 70-их роках тодішній президент ЗСА Джиммі Картер. Це ж завдяки йому в 1978 році прем'єр-міністер Ізраїля Менахем Бегін і єгипетський президент Анвар ель-Садат зустрілися на невтральній американській землі у Кемп Дейвиді та дійшли до злагоди в багатьох спірних питаннях. Від того часу президенти ЗСА намагалися співпрацювати з прем'єр-міністрами Ізраїля Їцаком Шаміром, Їцак Рабіном і його наступником Шімоном Перезом для досягнення миру на Близькому Сході, зокрема між Ізраїлем і Палестинською визвольною організацією та її керівником Ясіром Арафатом. Виглядало, що все було на добрій дорозі, президент Билл Клінтон, прем'єр-міністер Ш. Перез і Я. Арафат та їхні уряди почали вводити в життя узгоджені зміни, що їх скріплено двома договорами у Вашінгтоні у 1993 і 1995 роках. Останні кілька років були особливо гармонійними у спілкуванні ЗСА та Ізраїля не тільки тому, що прем'єр-міністер Ї. Рабін і його наступник Ш. Перез робили відважні кроки в ім'я миру, але ще й тому, що Адміністрація президента Б.Клінтона від самого початку, як жодна інша досі, є виїмково проізраїльською.

Все, однак, припинилось 29-го травня цього року, коли в Ізраїлі відбулися вибори і новообраним прем'єр-міністром став Беньямін Нетаняг, який здобув перемогу, обіцяючи виборцям припинити надто ліберальну політику свого попередника щодо мирного співпіснування між палестинцями та жидами.

Президент Б. Клінтон, який зовсім явно підтримував у виборах прем'єр-міністра Ш. Переза, прийняв перемогу Б. Нетаняга з певним неспокоєм, але не втрачав надії, що, зустрівшись особисто, зможуть все ж таки знайти спільну мову.

Однак після двох з половиною годинних розмов і незважаючи на особливу прихильність теперішнього Уряду та Білого Дому, прем'єр-міністер Ізраїля Б. Нетаняг підніс президентові Б. Клінтонові гарбуза. Він у першу чергу зовсім ясно підкреслив те, що його новий уряд має важливі розбіжності з Америкою стосовно підходу до замирення на Близькому Сході. Для посилення свого становища він не погодився на будь-які американські пропозиції щодо нових жидівських поселень на західньому побережжі ріки Йордан, не обіцяв змінити свого ворожого ставлення до Я. Арафата, а справу виведення ізраїльського війська з Геброну просто не порушував. Незважаючи на все, президент Б. Клінтон дуже старався не вирізнювати існуючих розбіжностей, а обмежився тільки до коментаря, що „напрям історії не можна завернути, бо це було б великою помилкою".

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Микола Руденко

В КООРДИНАТАХ ВІЧНОСТИ

II

До розмови пристає інший велосипедист-молоковоз, з яким я часто спілкуюся — худий, жилавий Петро, вчорашній комбайнер:

— Злякалися комуністи. Побоялися, що люди скажуть: дарма хліб наш їсте. Якщо ви тільки чубаритись умієте, злазьте з державного воза. Страшно стало, негайно підняли руки „за".

Спинився самоскид з піском. Водій одразу ж зрозумів, про що ми розмовляємо.

— Вони для Зюганова килим ткали. Хотіли під ноги йому простелити. І нас усіх у московське ярмо взанозити.

Чим більше розмовляю з людьми, тим більше переконуюся: настрій в усіх святковий, байдужих немає. А здавалося мені нещодавно, що людей знову опосіла апатія. Нічого схожого! Навіть колгоспні дядьки сьогоднішні десятирічку покінчали, з ними вільно розмовляти про найвищу політику.

— Коли маєш дві-три корови та з десяток свиней, без Конституції ніяк не прожити. Нам сьогодні певність потрібна. Бо ти гнеш горба й мозолі набиваєш, а комуністи прийдуть — і марш-марш до Сибіру.

Це сказав водій і поліз у кабіну.

Конституція покищо лише по радіо й телебаченні озвучена. Мороз пояснив, що її остаточний варіянт іще треба із парляментської стенограми видобути й надати стилістичної стрункости. Отже буде надрукована десь у середині липня. Спробую проаналізувати її детально в наступній статті, а тут лише скажу: вона прийнята в тому варіянті, в якому її зформували антикомуністи та центристи. Компартійний фюрер Петро Симоненко оголосив її нелегітимною, бо, мовляв, її приймали під тиском. Але тут проти нього виступив сам О. Мороз, бо це під його орудою в рекордово короткий термін була прийнята Конституція, аби не винесли її на референдум. Громадськість поцінувала цю подію як велику заслугу Мороза, хоч усім ясно, що він намагався захистити власний авторитет — винесення проєкту Конституції на референдум було б його нищівною поразкою. Та якщо ми завжди будемо докопуватися до суб'єктивного фактора, то в нас взагалі не залишиться позитивів. Марат колись казав: усі людські установи засновані на людських пристрастях — отже на суб'єктивному факторі.

Так Україна законодавчо оформила свою незалежність — під синьожовтим стягом, під тризубом, з українською державною мовою. Словом, у тому вигляді, в якому хотів її бачити український народ, але не комуністи. Голосиста Наталя Вітренко, оплакуючи ленінську символіку, так підсумувала парляментарне дійство: „Битву за комунізм у Верховній Раді програно".

Мабуть, не треба казати, що добра Конституція створює добру атмосферу в країні, але сама по собі не ліквідує кризові явища — це зрозуміло без пояснень. Добра атмосфера — це дуже багато. Та, на жаль, лишається і криза неплатежів, і фантастична собівартість донецького вугілля — подекуди до 300 дол. за тонну. Це втроє більше, ніж вартість вугілля на світовому ринку. Ось чому наша держава змушена купувати вугілля не в Донбасі, а в Польщі. Гірко, дуже гірко, але так триватиме доти, доки не буде докорінно перебудована вугільна промисловість. Ми змушені закрити 30 шахт, бо вони втратили рентабельність. Причина доволі проста: потужні вугільні шари вибрані, лишилися тонкі, де шахтар і голови підняти не здатний. Москва протягом останніх десятиліть орієнтувалася на Кузбас, нам дісталося вкрай занедбане підземне господарство. Треба будувати нові шахти — десятки, сотні нових шахт. Отож ясно, що кризові явища в економіці триватимуть і тоді, коли діятиме нова Конституція. Я кажу це ось до чого: декому почало здаватися — як тільки приймемо нову Конституцію, одразу ж вийдемо на західньоевропейський рівень життя. Звичайно, це чергова утопія.

Коли розмовляєш про наші труднощі з селянами або робітниками, найліпше не підсолоджувати факти, а казати правду й тільки правду. Адже криза неплатежів у Росії не менша, ніж у нас, проте на додаток до кризи там є ще й ріки людської крови, що затопили Чечню. Генерал О. Лебедь у своїх передвиборчих промовах називав такі цифри: у Чечні загинуло 7,000 російських вояків і 70,000 мирного населення. Майже такі самі цифри називав і Явлінський. Ось чого варте імперське мислення російських великодержавників. І це не тільки Чечня — є ще незагойно закривавлений Таджикістан, є поневолена Білорусь. Мабуть, не вміють наші чиновники розмовляти з шахтарями правдивою мовою, бо саме сьогодні 140-тисячна армія донецьких шахтарів оголосила такий недоречний страйк.

А проте цього ще буде й буде. Ясно одне: дві великі події, про які ми тут розмовляли, роблять незворотними демократичні перетворення в країнах колишнього СССР. За часом спресовані в тісні календарні координати, вони неминуче впишуться в координати вічности.

Олег М. Волянський

НАРОД ПІД РАДІЯЦІЄЮ

Відомий американський ліберальний двотижневик „In these Times" з 29-го квітня—12-го травня цього року помістив тривожну статтю п. з. „Іррадієйтед Нейшен", в якій автор Джей М. Ґулд, спеціяліст з нуклеарної радіоактивности, який очолює нині проєкт „Радіяція і громадське здоров'я у Ню Йорку, присвятив багато місця Україні.

Дж. Ґулд твердить, що чорнобильська катастрофа була справді кульмінаційним пунктом совєтської довголітньої і крайньої недбайливости у ділянці нуклеарної та індустріяльної політики. Автор покликується на статтю у квітневому числі поважного наукового журналу „Scientific American" авторства епідеміолога, а тепер амбасадора України у ЗСА д-ра Юрія Щербака, який каже, що чорнобильський вибух, який був найбільшим нещастям такого роду в історії людства, прискорив розпад Совєтського Союзу, незважаючи на намагання Міхаїла Горбачова запобігти цьому при допомозі „гласности" і „перестройки". Чорнобиль відкрив очі населенню країни на забріханість совєтських властей, які приховували перед своїми громадянами факт страшного занечищення довкілля, зловживаючи без міри довірливістю народу.

На підставі інформацій експерта в ділянці совєтської статистики д-ра М. Фешбаха, ми довідуємося, що у Совєтському Союзі смертність населення, зокрема немовлят, почала сильно зростати вже від 1970 року, коли совєти розпочали програму будівництва нуклеарних реакторів для продукції електричної енерґії. Абсолютно нехтуючи загрозою для здоров'я своїх громадян, совєтський уряд почав будувати ці реактори поблизу більших скупчень населення, щоб легше, мовляв, використати пару з реакторів для центрального огрівання будинків. З часом іржа почала роз'їдати проводи, виставляючи цивільне населення, несвідоме небезпеки, на радіяцію. В результаті цього недбальства і неуцтва властей, в країні почали зростати хвороби і передчасна смертність.

Чорнобильська катастрофа прискорила процес прозріння: народові відкрилися очі на те, що влада їх обдурювала, приховуючи дійсний стан речей. Після чорнобильської катастрофи смертність населення ще більше зросла. Від 1986 до 1994 року кількість смертей збільшилася на 37 відс. Дж. Ґулд у статті перестерігає американців перед наслідками використання нуклеарних реакторів, що почалося в ЗСА у 1945 році. Він пригадує, що у 1979 році ЗСА ледве встигли запобігти катастрофі, подібній до чорнобильської, на „Тримилевому острові" в Пенсильванії, бо і тут, в ЗСА, де смертність з року в рік зменшувалася, помітили, що, починаючи від 1945 року, смертність зменшується повільніше, ніж попередніми роками, а останнім часом вже не меншає взагалі. На думку автора Ґулда, у порівнянні з попередніми роками, за останні 45 років у ЗСА померло передчасно 16 млн. осіб.

Ґулд пише, що міжнародний нуклеарний „естаблішмент" схильний іґнорувати, або принаймні значно применшувати небезпеку від нуклеарних реакторів взагалі, і це стосується, до певної міри, навіть Чорнобиля, трагічні наслідки якого „сильні світу цього" намагаються мінімалізувати, хоч Чорнобиль мав би кричати на повний голос про цю трагедію трагедій, бо вибух може статися знову. І не тільки в Чорнобилі...

Петро Грицак

180 РОКІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

II

Пізніше його славна „Русалка Дністровая" (перша книжка в Галичині, видана розмовною українською мовою) через цензурні труднощі могла вийти друком аж у Будапешті.

Не дивно, що перше формальне святкування Шевченківської Академії у 1862 році мало місце якраз у Перемишлі, де при такій же нагоді відспівано пізніший український національний гимн, згідно з традицією. Музику до гимну скомпонував о. М. Вербицький, уродженець недалекого Улюча (похований він у Млинах над Сяном, але вже на польському боці). Минулого року відсвятковано 125-ліття з дня його смерти (і 180-ліття народження) у Млинах. Прибув навіть сам Президент Леонід Кучма. На жаль, недавно прийшла вістка, що його гріб знищили невідомі вандали.

При парафіяльних школах почали плекати активності, зв'язані з відродженням української музики та хорового нотного співу. До того прислужився дириґент хору при катедрі в Перемишлі А. Нанке, відомий як учитель музики Вербицького. Мережа сільських хорів причинилася правдоподібно дуже сильно до витворення української національної свідомости при кінці XIX ст.

Сам о. Могильницький видав (на тогочасній українській „книжній" мові) цілу серію книжок на тему шкільної адміністрації та педагогіки. Це були здебільша переклади на українську мову із тоді існуючих фахових німецьких видань, а сам розклад предметів навчання у вищезгаданому дякоучительському інституті був дуже подібний до предметів навчання у тогочасній гімназії, але без латини і греки. Тут також слід згадати, що о. Могильницький видав у 1829 році першу в Галичині наукову граматику „Відомість о Руском язиці". Це, мабуть, перша новітня українська граматика, бо граматика А. Павликовського (С. Петербурґ, 1818) має назву „Граматика малоросійського нарєчія" (мови тільки марґінально гідної філологічного досліду), тобто трактує українську мову як якесь „наріччя". Це є важний деталь, бо ще й сьогодні зустрічаються окремі російські „мовознавці", які дискутують, чи українська мова є „нарєчіє", чи, може, „діялект" (якийсь дивний жарґон, мішанина російської, німецької, польської) російської мови, й далі не визнають самостійности тієї мови!

Написання наукової граматики української мови було тоді великою необхідністю, бо поляки заперечували сам факт введення української мови у школах, у питомий полякам, дуже галасливий спосіб. Потім, однак, любили чомусь твердити, що всі українські культурні надбання мали місце „із наслідування прикладу поляків" та вжитку політичних прав, які ніби українцям вони (поляки) вибороли. Бачимо із вищесказаного, що було якраз навпаки: тільки шкодили де могли і як могли. Тому слід віддати належне перемиським піонерам української ідентичности в Галичині. Із дуже скромних початків, без державного фінансування воскресили вони український дух. І де? Саме в Перемишлі, на периферії української етнографічної території, де Перемишль відіграв неповторну ролю „українських надсянських Атен" (як сказав дослідник тих подій С. Шах), чи став на якийсь час „П'ємонтом П'ємонту", як пропонує автор тих рядків. А все почалося від створення новітньої української школи 180 років тому в Перемишлі.

В наслідок того, широка мережа елементарних українськомовних шкіл запанувала в Галичині, на цілих 100 років раніше, ніж в інших реґіонах України!

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про природну психотерапію

Не треба бути лікарем, щоб добре знати, як важливим є для кожної людини психічний відпочинок, що звичайно літом лучиться із фізичним, коли їдемо на коротші чи довші вакації.

Саме тепер, у літні місяці, у кожного на думці цей вимріяний відпочинок і, розуміється, у кожній мрії він інакший, залежно від можливостей родинного чи професійного життя, а з тим обставин і особистих уподобань. Одні шукають відпочинку в доброму і приємному товаристві, другі в подорожуванні, ще інші тільки у перебуванні сам-на-сам з природою. Але для кожного необхідно є змінити своє цілорічне оточення, зупинити хоча б на коротко цю щоденну рутину, яка з часом може так дошкулити і так діяти погано на загальне самопочуття людини.

Тому так треба для втримання рівноваги духа і тіла, а також, щоб набрати повні легені віддиху, змінити оточення, або, як це влучно звучить німецькою мовою, „тапетенвехсельн", а по нашому попросту „змінити тапети". Коли ви день-у-день мусите перебувати в тому самому оточенні, серед тих самих співпрацівників, які не завжди вам сприяють, коли ви бачите кожного дня ті самі стіни робочої кімнати, чи ті самі тапети домашнього оточення, коли чуєте завжди ті самі прикрі завваги, одним словом, коли день за днем проходить однаково, то якась зміна, навіть коротка, має бути, бо це необхідна терапія для заспокоєння ваших нервів і надання барви вашим настроям. І навіть коли є поодинокі люди, які вважають, що їм відпочинок чи відпруження не є до щастя потрібні, адже вони належать до армії т. зв. „воркаголіків" — важко повірити, щоб і вони не потребували колись забути на часочок про працю.

Може тому стільки тепер людей має психічні проблеми і мусить засягати лікарських порад та брати ліки від депресії?

А тим часом найкращим і найбільш здоровим ліком, що не дає шкідливих наслідків, є таки перебування на природі, де можна забути всі справжні і надумані у довгих, без сну ночах турботи й проблеми, коли із-за зелених верхів вітає вас першим променем схід сонця, або до сну колише шум води, а ви замість проїжджаючих авт і гучної, верескливої музики з диких „бумбаксів" на колесах, чуєте безперервну від сотворення світу музику природи.

Але навіть у цій натуральній психотерапії, що діє на нас краще за всі лібріюми, валіюми, чи так тепер пропаґований „мелятонін", у кожного свої способи шукати змін, краси і відпочинку. Одним дає це гірське довкілля, іншим оглядини незнаних околиць і міст, ще іншому поворот до порога батьківської землі.

А мене лікує вид широкого, здавалося б, безконечного простору моря-океану його спокійний шум, а часом і грізний, завжди такий самий, а рівночасно завжди інакший. Досить притулитись до теплого піску, примкнути очі і вслухатися в цей рівний шум води, що припливає та відпливає і під цей шум задуматись над тим, які ті всі щоденні прикрості та турботи малі в порівнянні із створеною Богом прегарною природою. І тоді під цей подих океану з'ясувати собі, що наше життя — немов одна маленька зернина піску, на якому лежите, в порівнянні із могутністю океану і його хвиль. А він шумітиме далі, шумітиме завжди і втихомирювати людські душі сьогодні, завтра і після завтра і безконечно, і тоді, коли з нас вже не залишиться ні сліду на тому піску життя... Скільки безмежности, сили, але й спокою у тому почутті.

І з тим шумом проходять усі злидні і проблеми, усі прикрі слова, що їх доводиться так часто слухати, уся непривітливість оточення, в якому часом треба перебувати день в день. А вони, як ці хвилі відпливають далеко, то знову припливають у постійному panta rhei...

О-КА

Любов Проць

Притча

На горищі, де ромени п'янко
Доживають літо у снопі,
П'ятеро котят знайшов Іванко,
А вони — малесенькі, сліпі.

О дитинства казка коротенька,
Що зросла на хлібі таємниць!..
Цілий тиждень хлопченя біленьке
Пошепки молилося: киць-киць...

І про скарб не знали мама й тато:
Таємниця — таємниця ж є...
Тріпотіли крильця між лопаток,
Ті, що тільки щастя нам дає.

І настало довге-довге свято,
Будень серця мед святковий пив,
Доки крадькома Іванків тато
Тих малих котят не потопив.

Як шукало тих живих клубочків
По старім горищі хлопченя!
...А було п'ять пальчиків — п'ять рочків,
П'ятеро маленьких кошенят.

Знов ромени золоті віночки,
І лоскочуть теплі спориші.
А було п'ять пальчиків — п'ять рочків...
Перша зморшка в нього на душі.

с. Дубляни
Львівської области

НОВІ ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Андрій Ярослав Малиновський, син Галини й Ярослава Малиновського, новий член 155-го Відділу УНСоюзу в Джерзі Сиbudi. Вписав свого внука Андрійка, дідусь Ігор Малиновський.

Темницький Павло Олег, син Дарії й Ореста Темницьких, новий член 42-го Відділу УНСоюзу в Пассейку Н. Дж. Забезпечили свого синочка Павла Олега мама Дарія і тато Орест Темницький.

Михась Гартман, син Марґарити і Михайла Гартман, новий член 367-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н.Й. Вписав в члени свого внучка Михася дідусь Іван Бойчук.

Лазарчук Роман, син Марії і Михайла Лазарчуків, новий член 496-го Відділу УНСоюзу в Сієтал, Вашінґтон. Забезпечили свого синочка Романа мама Марія і тато Михайло Лазарчуки.

Леся Лаба, доня Любомира і Галі Лаби, нова членка 367-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н.Й. Вписала в члени УНСоюзу свою доню Лесю мама Галя Лаба.

Лазарчук Оксана, доня Марії і Михайла Лазарчуків, нова членка 496-го Відділу УНСоюзу в Сієтал, Вашінґтон. Забезпечили свою доню Оксану батьки Марія і Михайло Лазарчуки.

Ми можемо...

(Закінчення зі стор. 1)

терства Культури та інші. Але маємо також членів „мафії", яким не сподобалися наші інформації про їхню діяльність. Бачите, на підставі існуючого закону кожний може нас заскаржити за наше писання.

— Розуміємо, що програма такого процесу може бути получена із великими коштами, чи ви сподіваєтеся цей найславніший досі процес із В. Шмаровим виграти?

— Незалежно що суд рішить, бо суддя не є надто прихильно до нас наставлена, В. Шмаров у публічній опінії програє, а це нам важне. Ми маємо цілий ряд визначних свідків — Левко Лук'яненко, Степан Хмара, В'ячеслав Білоус, маємо доброго адвоката проф. Василя Костицького, що сам є депутатом Верховної Ради і це він заступає „Вечірній Київ". А втім у нас справа принципового порядку, бо це справа мови. Ми ж вимагаємо уживання української мови, яка є державною мовою в Україні.

— А як буде із справою посадника міста Києва?

Ось тут вам брошура із збіркою статтей з нашої газети п. з. „Афери київської влади, або як Леонід Косаківський українською столицею керував". З неї можете багато вичитати про усі непорядки і досить доказів на те, що його праця на пості посадника не була задовільна. Але, як вам відомо, Косаківський знає як себе хоронити. Тепер він у лікарні буцімто хворий, а через те, не можна його ані звільнити, ані нікого іншого поставити на це місце, бо він представник Президента.

— Як бачимо вже із цих двох випадків, ваша газета має дуже відважні дії за собою. Чи це завжди так із „Вечірнім Києвом" — чи це завдяки вашій поставі як головного редактора? Бо відомо, що в газеті завжди роля головного редактора найбільш відповідальна.

— Якщо хочете знати про мою працю у „Вечірньому Києві" то я там головним редактором від 1985 року. В пресі працюю вже від 1958 року, але здається, що тепер тут таки найбільш відповідальне моє місце. Правда я був обраний депутатом Верховної Ради минулого скликання і то єдиний обраний у першій турі. Кілька разів бальотувався до Верховної Ради нинішнього скликання, і здобував перші місця, але депутатом не став, бо у виборах не взяло участь більше половини всіх виборців. Я також член Організаційного комітету Конґресу Української Інтелігенції і підписав маніфест української інтелігенції.

— У вас великий журналістичний досвід ще й звання заслуженого журналіста. Чи уважаєте, що це допоможе для втримання „Вечірнього Києва" таким як досі, бож нам відомо, як важко тепер із видаванням газети, а ще до того такої контровесійної своїм підходом до проблем політичного характеру. Як бачите майбутнє „Вечірки", як її у вас називають?

— „Вечірній Київ" — це одна із найстарших газет в Україні і її початок у першій київській „Вечірці", що появилася 21-го грудня 1905 року (за старим стилем). Але її єдиний номер був сконфіскований. З перервами газета відтак виходила під різними назвами. Газета стала популярною особливо під час „перестройки", коли публічно редакція виступила проти Комуністичної партії і почала викривати акції номеклятури. Тоді „Вечірка" стала дуже почитною і її наклад досяг майже 600,000 примірників. В той час вдалося газеті стати незалежною за помічню підтримки громадськості, його демократизації, а в першу чергу завдяки твердій позиції редакції.

— Як бачимо такою газета залишилася до сьогодні. Але чи це не справляє великих труднощів?

— Безперечно, газету намагалися знищити у різні способи, але вона вижила до сьогодні, навіть у дуже важких економічних обставинах. Це ж єдина щоденна газета, що виходить п'ять разів на тиждень українською мовою. При тому, як бачите із процесів, які ідуть проти неї, вона стоїть в явній опозиції до офіційних структур, не є залежна від ніякої політичної партії, мафії чи влади і це дозволяє її об'єктивно подавати усі події та критикувати найвищі рівні влади. Ми мали тираж до 24,000, але, на жаль, тепер мусіли його зменшити із-за дорожнечі паперу. Чи знаєте, що мусимо те-пер платити 800—900 дол. за тонну паперу?

— А скільки маєте тепер передлатників?

— В тому і біда, що люди в Україні не мають фінансової змоги щонебудь передплачувати. Тому і більшість газет продається на т. зв. „договірній ціні". А читачі складаються по кілька осіб, щоб купити один примірник. Тому я тут не лише, щоб говорити на політичні теми, але також з гарячим проханням, підтримати „Вечірній Київ" передплатою з діяспори. Уявіть, це тільки 15—17 дол. коштувала б передплата до кінця 1996 року, а читачі можуть за два-три дні „Вечірній Київ" діставати тут на місці. До того ми вже працюємо за модерною системою, так що можна мати „Вечірній Київ" на інтернет: htt p : // www. komkon. org /ukraine/vkyiv

А передплату можна тут вплачувати на адресу Івана Буртика: J. Burtyk, 185 Pershing Road., Clifton, N.J. 07013.

Це, що ми мали нагоду до розмови із В. Карпенком і познайомитись з його дружиною Валентиною, завдячуємо саме І. Буртикові, в товаристві якого вони прийшли до наших редакцій і терпеливо відповідали на усі питання поставлені співробітниками „Українського Тужневика" і „Свободи". Отже, тепер слово за нашими читачами — чи допоможуть вони втримати далі „Вечірньому Києву" у тій кризовій фінансовій ситуації?

Велика постать української літератури

Чомусь так буває, що великі постаті у мистецтві, а головно в літературі, стають славні аж після свого життя. Проте не лише у мистецтві і не лише у літературі. Жив, наприклад, у Куритибі, Бразилія св. п. Володимир Кавалерідзе, який був ректором Українського університету в Києві. Славний геолог, який ще в Україні, відтак у Марокко, а тоді у Бразилії написав 102 книжки про різного роду землі. В Куритибі, столиці области Парана, викладав геологію на Католицькім університеті. Помер кілька років тому. Але ні за життя, ні по смерті, ніхто не віддав йому належної шани.

Друга велика постать — поетеса Олена Колодій. Член Паранської Академії Наук. Вона знана майже в цілій Бразилії, але не в українській громаді. Бо ж пише свої вірші по-португальськи, хоча й заявляє при кожній нагоді, що вона українського походження.

Також у Бразилії, в романтичному місті Ріо-де-Жанейро, проживає вже багато років визначна письменниця Віра-Лідія-Катерина Селянська, яка пише під псевдонімом „Віра Вовк". Народилася вона в Бориславі, Західня Україна, в родині хірурга д-ра Остапа Селянського та історика-археолога Стефанії-Марії Селянської.

Першу освіту Віра одержала в Україні, в місті Кути, відтак у Львові та Дрездені, Німеччина. Після того вона студіювала: германістику, слявістику і музикологію в Тюбінгенському університеті; дидактику англійської мови в університеті Санта Урсуля, Ріо-де-Жанейро; порівняльне літературознавство — у Мюнхенському та Колумбійському університеті в Ню Йорку.

Наукові осягнення Віри Селянської відзначені п'ятьма дипломами та чотирма титулами — професор порівняльного літературознавства (університет Санта Урсуля), професор теорії літератури (філологічний факультет Кабо Фріо, Бразилія), надзвичайний професор університету Св. Климентія (Рим), професор німецької літератури (Державний університет Ріо-де-Жанейро).

Невтомна Віра бере участь у різних наукових Конґресах, належить до кількох літературних і наукових організацій: (ПЕН-Клюб, „Слово", УВАН, НТШ, СПУ), є лавреатом багатьох премій. Твори письменниці перекладено португальською, німецькою, англійською, французькою та еспанською мовами. Ці видання можемо умовно поділити на такі групи: Антології й наукові дослідження — 14 найменувань; оригінальні твори (поезія, проза, драматургія) — 25 найменувань; переклади — 28 великих і десятки менших творів.

Д-р Михайло Рубінець

Відзначення 10-ої річниці Чорнобиля в Коннектикат

Весною українська громада стейту Коннектикат відзначила трагічну 10-ту річницю аварії в Чорнобилі. Незважаючи на дощову погоду, понад 200 осіб зібралося перед входом до Капітолу, де виголосили промови мгр Борис Крупа, місцевий голова УККА і координатор кампанії „Велик Чорнобиля-96" в Коннектикат, і мгр Орест Дубно, член крайової управи Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля (ФДДЧ). Брали участь громадяни міст Гартфорду, Ню Гейвен, Ню Бритен і Виллимантик.

Місцева газета „Гартфорд Коурант" (найстарший щоденник в Америці) написала докладну статтю про цю подію. Журналіст Данєл Джанс подав багато фактів про наслідки Чорнобиля в Україні. Зокрема згадано діяльність Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля, який відправив понад 960 тонн медичної допомоги лікарням в Україні. Вартість цього вантажу перевищує 40 мільйонів дол. Серед найсильніших відділів Фонду два — в містах Ню Гейвен і Гартфорді, вони разом зібрали понад 200,000 долярів на програми Фонду від часу його заснування.

Від того часу льокальна преса в Коннектикат і в сусідних містах стейту Массачусетс помістила понад 50 статей про діяльність ФДДЧ чому активно сприяв пресовий референт ФДДЧ в Гартфорді Михайло Матіяш.

Нюгейвенська газета „Ню Гейвен Реджистер" теж прихильно описала великі події, які організувала українська громада в південній частині стейту Коннектикат на підтримку дітей Чорнобиля. Завдяки заходам громадського діяча Мирона Мельника, кореспондент Патрик Дилджер написав дві великі статті про багатосторонні аспекти чорнобильської катастрофи. Статті згадали кампанію і збірку фондів, щоб вратувати життя молодої Марійнки Романич, яка лікувалася в Медичному Центрі Єйлю Ню Гейвен і переборала гостру лейкімію з допомогою Богдана і Марійки Антонишиних, д-ра Пітера Бірдзлі та інших активістів ФДДЧ. Теж поміщено знимку д-ра Натали Фендрикової, молодої лікарки з Києва, яка стажувалася в лікарні св. Рафаїла в Ню Гейвені під опікою ФДДЧ, який отримав фонди від фірми Монсанто на ту ціль. Теж згадано велику ролю, яку відіграли сенатор Джозеф Ліберман і колишній конґресмен Тобі Моффетт, щоб спрямувати більше фондів на допомогу Україні і на рятунок дітей Чорнобиля.

„Ню Гейвен Раджистер" окремо помістив дві більші статті про конференцію з нагоди 10-ої річниці Чорнобиля, яка відбулася в Єйлському університеті в квітні. Серед доповідачів виступили амбасадор Анатолій Зленко, ядерний фізик д-р Олександер Січ, журналістка Алла Ярошинська, д-р Данило Григорчук з Чикаго, д-р Олеся Гульчій і проф. Муррі Фешбах — відомий науковець з Джорджтавнського університету. Під великим заголовком газета повторила заклик Алли Ярошинської: „Хто відповідатиме за Чорнобиль?". В редакційній статті, яка появилася на саму річницю Чорнобиля, редакція гостро скритикувала американський Уряд, зокрема Департамент енергії, за ганебно повільний прогрес в наукових дослідженнях про наслідки Чорнобиля. Цитуючи д-ра Мартина Черняка, епідеміолога Єйлського університету, редактори задавали гострі запитання щодо браку послідовности і браку зацікавлення про стан здоров'я населення України і Білорусі. Дуже багато вартісної інформації втрачено через безсовісне занедбання епідеміологічних даних протягом першого 10-ліття. Редактори подали до уваги, що жодне з п'яти головних досліджень, обіцяних американським і совєтським урядами, ще не почалося.

В минулому році, на самому початку 10-літньої кампанії, відділ ФДДЧ в Ню Гейвені, разом з іншими відділами стейту Коннектикат, зорганізував урочистий бенкет, щоб вшанувати сенатора Лібермана і зібрати фонди на медичні проекти ФДДЧ. Під час цього вечора зібрано понад 20,000 дол., організатори в Коннектикат отримали велике признання від д-ра Зенона Матківського та інших членів централі ФДДЧ в Ню Джерзі за їхню взірцеву працю.

Дається видіти, чи заклики преси і громад в Ню Гейвені та в Гартфорді викличуть відповідний відгук від урядових і наукових установ, але діяльність тих відносно малих українських громад в Коннектикат повинна дати надхнення більшим громадам в діяспорі, щоб підсилити заходи в обороні жертв Чорнобиля.

Олесь Кузьма

Члени управи відділу Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля і Товариства Допомоги Україні в Гартфорді (в першому ряді): Галина Шулевська, Стефанія Пришляк, Орест Кузьма, Оксана Михайлюк, Надія Гафткович. В другому ряді: Олександер Пришляк, Богдан Покора, Евген Сиротюк, Мирон Красій, Олександер Шендюк.

Скарбник Оксана Михайлюк і Голова Відділу Допомоги Дітям Чорнобиля Надія Гафткович передають чек на суму 10,000 дол. Олесеві Кузьмі, на допомогу лікарням в Україні.

Усунення...

(Закінчення зі стор. 1)

будучи цивільною людиною, хотів стати військовим міністром". В. Горбулін також звинувачує В. Шмарова у повільному реформуванні війська і у важкому соціяльному становищі вояків.

Критикуючи таке „плутане" пояснення резигнації В. Шмарова, газета пише, що в суді і на своїх шпальтах вона навела незаперечні докази того, що „всупереч законодавству колишній міністер оборони підписував нелегальні, нищівні для України міжнародні документи, доруйновуючи не лише армію, але й оборонний потенціял країни в цілому".

Незважаючи на ці докази, суд визнав В. Шмарова переможцем, зобов'язавши „Вечірній Київ" спростувати всі свої викривальні публікації, які, на думку газети, і прискорили усунення колишнього міністра оборони. Крім того, газета повинна сплатити 315 млн. карбованців (біля 1,800 дол.) компенсації за моральну шкоду, завдану В. Шмарову.

Газета збирається опротестувати це рішення і далі боротися проти „шмаровщини", яка, на її думку, не закінчується із звільненням В. Шмарова.

„Вечірній Київ" відзначає кілька позитивних для демократії моментів цього судового процесу. Вперше в історії України міністер виясняв свої стосунки з газетою не командно-адміністративними методами, а через суд. Сам же процес — „це перша реальна спроба преси виступати справді у ролі четвертої влади", пише газета.

Однак виявилося також, що є серйозні проблеми у правній системі України, продовжує часопис. Кожна публікація „Вечірнього Києва" була прямою підставою Генеральній прокуратурі для порушення кримінальних справ проти міністра, однак прокурори нічого не робили, чекаючи вказівок згори від Президента, підкреслює газета.

ФРАНЦУЗЬКІ інженери сконструювали пристрої, які дозволяють інвалідам керувати звичайним автом без допомоги ніг. У тих пристроях використано сенсорну технологію, яку застосовується на літаках. На кермівниці в такому авті стоять двоє кілець, на зовнішньому з них знаходяться магнетні сенсори, які контролюють прискорення бігу, на внутрішньому — ті, що відповідальні за уповільнення. Чим сильніше натисне водій на кільце, тим авто або пришвидшує, або уповільнює біг. Американська автова компанія в Голден, Кольо., вже почала ставити ті подвійні кільця на нові авта.

Л. Кучма...

(Закінчення зі стор. 1)

Єдиній Европі, визнавши політику України прогнозованою і передбачуваною.

Л. Кучма провів низку зустрічей з керівниками таких держав, як Латвія, Словаччина, Австрія, Союзна Республіка Югославія та обговорив з ними необхідність швидшої ратифікації договорів про вільну торгівлю й інші важливі двосторонні та міжнародні питання. Зустрівся також зі швайцарськими та австрійськими банкірами і представниками европейських ділових кіл.

Повернувшись в Україну, Президент Кучма прийняв міністра оборони Індонезії Еді Судраджата. Під час зустрічі сторони висловили зацікавлення співпрацею у сфері кораблебудівництва, мореплавства та в авіакосмічній галузі. Зустрівся Л. Кучма і з першим заступником прем'єр-міністра Казахстану, з яким обговорив двосторонні економічні відносини та необхідність їх поглиблення.

Ірина і Мирон Руснаки — опора Українського Музею

У людей, які знайомляться з Українським Музеєм у Ню Йорку, часто виникає питання: звідки музей бере фонди, щоб збирати, зберігати й експонувати зразки українського мистецтва? А останнім часом виникає ще складніше питання: звідки взяти фонди на купівлю і перебудову нового приміщення для Українського Музею? Адже йдеться не про десятки чи сотні, ідеться про тисячі і мільйони дол. (Підраховано, що вартість перебудови музейного приміщення сягає 3,5-4 млн. дол.).

Народна мудрість каже: громада по нитці, а голому сорочка. Скільки ж і яких „ниток" потрібно музеєві? Та й сорочка ж має бути „на виріст": за 20 років музейні колекції так розрослися, що з найбільшою фантазією тяжко знайти місце для сховищ, а тим більше для експозицій у тісному приміщенні на 2-ій авеню. А якби приміщення дозволяло, колекції зростали б ще інтенсивніше.

І все-таки: як назбирати ті мільйони? Українська громада вміє оцінити вартість своїх інституцій і щедро жертвує на їх розбудову. Є різні способи ділово допомогти музеєві, і кожен приятель чи прихильник музею може в міру своїх сил стати співбудівничим його нового приміщення. Одним із ефективних способів є закуповування окремих кімнат чи ґалерій у новому приміщенні музею. Чи є в нашій громаді спроможні, а головне, охочі до таких закупів? Адже вартість музейних кімнат становить від 35 до 100,000 дол.

Тут хочеться згадати ще одне прислів'я: „громада — великий чоловік". У нашій громаді знайшлося немало охочих стати будівничими музею: хто ґалерію, хто робочу кімнату, а хто членство в клюбі тисячників... Музей з великою вдячністю повідомляє, що багато кімнат уже закуплено, і закликає всіх, хто може, взяти участь у збільшенні Будівельного фонду. Імена жертводавців, або тих, у пам'ять яких пожертви складено, будуть оприлюднені в новому приміщенні музею.

Одними з перших зрозуміли важливість музейної справи і відгукнулися на заклик розбудовувати Український Музей у Ню Йорку Мирон і Ірина Руснаки. Подружжя Руснаків з Рочестеру Н. Й., закупило для музею конференційну залю на другому поверсі за 50 тис. дол. І хоч вони не є єдині, хто в такий спосіб допомагає Музеєві „рости і діяти", але сьогодні ми хочемо докладніше розказати саме про цю родину.

Українська громада в Рочестері знає Ірину й Мирона Руснаків не лише тому, що вони мешкають у цьому місті біля 45 років, а головно тому, що вони активні в різних ділянках громадського життя, зокрема в розбудові музею. Віддалена від Ню Йорку рочестерська громада не має змоги часто оглядати Український Музей, але розуміє його важливість для зберігання і пропаґування української культурної спадщини.

М. і І. Руснаки.

1989 року Мирона Руснака обрали головою новоствореного Комітету для розбудови Українського Музею в Ню Йорку (Рочестерський відділ). Цей комітет — один з найактивніших серед регіональних комітетів, що діють у різних містах. Він зібрав уже понад 140,000 дол. Чималу ролю в цьому відіграє особистий авторитет і собистий приклад подружжя Руснаків.

Подружжя Руснаків — давні прихильники Українського Музею. Вони не раз дарували самі й заохочували інших дарувати експонати до різних музейних колекцій (нумізматичної, прикладного мистецтва тощо). Ось один із численних прикладів. У каталозі виставки „Українське народне мистецтво. Нові надбання" (Український Музей, Ню Йорк, 1990 р.) на 23 стор. вміщено опис жіночого одягу із с. Угорники Івано-Франківської області з 1920-их років. Про походження цього одягу сказано: "Дарунок Ірини Руснак у пам'ять найдорожчих батьків — пароха с. Угорники о. Михайла і Ірини Ганушевських".

В такий спосіб І. Руснак вшановує пам'ять своїх батьків, які виховали зі своєї дочки української патріотку, громадську активістку, зокрема в жіночих організаціях — Союзі Українок в Горниках, Жіночій Службі в Сяноці, Жіночій секції при Українському Освітньому Товаристві в Станиславові, Організації Українських Жінок у Німеччині і, нарешті, в Союзі Українок Америки, де вона виконувала різні обов'язки, включно з головуванням у 47-му Відділі та в Окружній Управі, і є головою Осередку Української Спадщини в Рочестері. Від 1992 року І. Руснак виконує обов'язки референта народного мистецтва в Управі СФУЖО.

Не поступається в громадській активності й її чоловік Мирон. Він зібрав матеріали до історії своєї парафії (родина Руснаків активна в церкві св. Йосафата); він також провадив кілька років радіопрограму, очолює 217-ий Відділ УНСоюзу тощо.

Мирон та Ірина Руснаки є членами СКВУ — СКУ, УАКРади, Товариства Сеньйорів УНС. Крім підтримки музею, вони також беруть активну участь у фондуванні Української Енциклопедії, Катедр Українознавства при Гарвардському університеті тощо.

Звичайно, ці й інші громадські проєкти, а зокрема розбудова Українського Музею можна здвигнути тільки гуртом, громадою. І в Рочестері є багато людей, яким музей хоче особливо подякувати за допомогу. І. і М. Руснаки постійно підкреслюють активність своєї громади, зокрема, 47-го Відділу СУА. Завдяки не-втомній праці таких людей, як музейна референтка 47-го Відділу СУА Іванна Мартинець, член Комітету для розбудови Українського Музею Людвиг Бах і багато інших, громада в Рочестері так добре охоплена і захоплена бажанням допомагати музеєві фінансами, експонатами, чи своєю прихильністю.

Надалі ми старатимемося знайомити вас і з іншими прихильниками Українського Музею в Ню Йорку. Але тут хочемо підкреслити, що приклад подружжя Руснаків вартий заохочення і пошани в громаді.

У. М.

Українські „Зерна" з европейського поля

Перші числа щорічника "Зерна" — "літературно-мистецького альманаху українців Европи", як вказано на обкладинці нового видання, — побачили нещодавно світ у Львові, з виразним зазначенням, що альманах не є ані "великоукраїнським", ані, тим більше, "діяспорно-заокеанським". Спроба створити видання, яке висвітлювало б культурне життя українців в Европі, виглядає досить цікавою й амбітною. Редагує альманах уродженець Львова й мешканець Німеччини Ігор Трач, у редколегії бачимо також Богдана Зілинського з Чехії, Пилипа Наум'яка з Франції та інших "европейців" — як з України, так і з-за її меж.

Художня література займає порівняно невелике місце на сторінках альманаху — і це, мабуть, закономірно. З одного боку, українська діяспора в Европі відносно мала, і значних літераторів у ній не так уже й багато. А з іншого боку, саме такою є західня традиція літературно-мистецьких видань, де, на відміну від України, ніхто не друкує романів з продовженням, зате друкується багато аналітичних статтей, рецензій, нарисів.

Саме літературно-мистецькі та культурно-історичні розвідки і є найцікавішими матеріялами перших двох чисел "Зерен", виданих відповідно 1994 та 1995 року. Передусім це дві публікації Б. Зілинського — "Переїзд Олександра Олеся до Чехії в 1923 році" та "Листи й листівки Симона Петлюри до Володимира Дорошенка", "Дещо про російщення правопису" П. Наум'яка, "Як починався український кінематограф" Петра Дацуна, "Кілька штрихів до історії та ідеології українського й італійського футуризму" Лесі Демської, "Деміcтифікація міту" (про "зниження" клясичних образів у модерній українській літературі) Маркіяна Прокоповича та ряд інших.

Повернення призабутих чи маловідомих українських імен, приналежних до европейського контексту, виглядає одним із пріоритетів "Зерен". Під цим оглядом заслуговують на увагу статті Віолети Радомської про художника Модеста Сосненка, Ростислава Шмагали — про графіка Івана Мозолевського, Олександра Ноги — про Соню Терк-Делоне, Ярослава Бобоша — про віденського художника й декоратора Теодора Якимовича. Знайдуть свого читача і гуляґівські спогади львівського актора Олександра Гринька, і фрагменти літературної автобіографії Юрія Тарнавського, і, особливо, автентичний "Дневник" січового стрільця Василя Микетюка (1896-1973) часів Першої світової війни. Можливо, доречними є й публіцистичні статті Михайла Грушевського у першому числі "Зерен", хоча, слід зазначити, що тексти ці вже неодноразово передруковувались — і в діяспорі, й в Україні.

Взагалі, друге число альманаху вигідно відрізняється від першого — не лише вдвічі більшим обсягом (144 стор.), а й бібліографією та інформаційною мозаїкою. А головне — тут послідовніше й переконливіше відчувається намагання редакторів показати нам "українську Европу", осмислити її як певне культурне та історичне явище, показати органічну єдність і нерозривність цих двох понять — Европа й Україна. Віриться, що саме на цьому шляху "Зерна" знайдуть своє обличчя, яке відрізняло б їх і від давніх видань, що займаються подібною проблематикою ("Сучасність", "Всесвіт"), і від новопосталих, що теж прагнуть осягнути світові й европейські виміри ("Світовид", "Перевал", "Пост-пост", "Ї", "Хроніка 2000" тощо). Місця в українській культурі всім вистачить, були б лише хист та завзяття до праці.

Усі охочі придбати альманах або підтримати його морально чи матеріяльно можуть звертатися за адресою: Philippe Naumiak, 26 Rue de Locarno, Massy, 91300 France, tel. 60-11-32-78.

Микола Рябчук

Міністром...

(Закінчення зі стор. 1)

Передбачалося, що міністром оборони буде призначено когось з апарату міністерства. Зокрема, спостерігачі виділяли першого заступника міністра оборони генерал-полковника Івана Біжана і начальника Генерального штабу генерал-лейтенанта Олександра Затинайка.

Звертаючись до колеґії Міністерства Оборони, Президент процитував слова О. Кузьмука, який сказав, що попередній міністер оборони В. Шмаров виконував свої обов'язки погано. Президент також зазначив, що усунення В. Шмарова може викликати критику за кордоном, але за українську армію повинні дбати передусім самі українці.

Як відомо, В. Шмаров здобув велику прихильність на Заході за зменшення українського війська майже наполовину, повне вивезення ядерної зброї з території України і встановлення тісних зв'язків з НАТО в рамках програми „Партнерство для миру".

Однак його діяльність викликала в національно-демократичних сил обурення і протест. Націонал-демократи звинувачували В. Шмарова у розвалі армії і підписанні угод, які, на їхню думку, загрожують національній безпеці держави.

Новий міністер оборони є родом зі Славутського району на Хмельниччині, українець. Військову освіту здобував у Харківському Вищому Ґвардійському Училищі і Академії Бронетанкових Військ. За час служби займав багато різних військових постів аж до командувача Національної Ґвардії, яким став у жовтні минулого року. Одружений, має двох дітей — сина, студента медичного університету, і доньку-школярку.

О. Кузьмук є саме тією людиною, яка спроможна відродити військо України, вважає Незалежна Профспілка Військовослужбовців України.

У СЕРЕДУ, 10-ГО ЛИПНЯ, адміністрація президента Билла Клінтона вперше застосувала закон Гелмса-Біртона — покарання своїх і закордонних фірм, які в Кубі провадять діяльність на посілостях зденаціоналізованого Кастром майна американських громадян, проти закордонної фірми, що діє в Кубі. Державний департамент повідомив керівництво та шеровців великої канадської гірничої фірми Шерітт інтернешнелпро те, що вони та члени їхніх родин не матимуть права в'їзду до ЗСА. Згаданий закон, що його проти порад багатьох своїх дорадників президент Б. Клінтон підписав цього року, викликав чималу бурю спротиву в Европі, Латинській Америці та Канаді. Офіційні чинники заявили, що такі ж повідомлення від ЗСА найближчими днями отримають керівники мехіканських і італійських телефонічних компаній.

Б. Нетанягу...

(Закінчення зі стор. 1)

дипломатичні джерела, повідомляє, що ізраїльський прем'єр передав президентові Биллові Клінтонові список точок ізраїльсько-палестинської угоди, що їх порушила Палестинська визвольна організація. На запитання, чи можлива зустріч Б. Нетанягу з палестинським лідером Ясіром Арафатом, Б. Нетанягу відповів: „Я не проти такої зустрічі, якщо вона буде потрібною для миру і відповідатиме інтересам Ізраїля".

ПОДІЇ

ВІДЗНАЧЕННЯ 52-ОЇ РІЧНИЦІ БОЇВ ПІД БРОДАМИ

Лігайтон, Па. — Станиці Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА у Філядельфії і Лігайтоні, Па., влаштовують святкове відзначення 52-ої річниці боїв під Бродами. Відзначення відбудеться у неділю, 21-го липня, на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па. О год. 10:30 ранку — Служба Божа в намірені українського народу і Панахида за поляглих, о 12-ій — зустріч кол. вояків 1-ої УД УНА з громадянством. У мистецькій частині — хоровий спів і деклямації.

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ГЛЕН СПЕЙ

Ґлен Спей, Н. Й. — Тут на оселі Українського Братського Союзу „Верховина" від 19-го до 21-го липня проходитиме фестиваль української молоді — чотири концерти, спортові змагання, виставки-продажі мистецьких виробів та інше. У п'ятницю і суботу, 19-20-го липня відбудуться забави. Загальний вступ — 5 дол., на забави — безкоштовний. У справі інформації слід телефонувати на число (914) 856-1323.